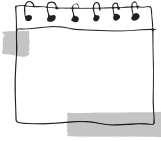

Bölüm 1

Kadın Sağlığına Halk Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımları

Seda GÖGER¹

Öğrenim Hedefleri

- Bu bölümü okuduktan sonra okuyucu;
- Kadın sağlığı kavramını tanımlayabilir
- Kadın sağlığı hizmetlerinin tarihçesini açıklayabilir
- Kadın sağlığı hemşirelerinin görev, yetki ve sorumluluklarını sıralayabilir
- Erken yaşam dönemlerinde kadınlarda oluşabilecek sağlık sorunlarını tanımlayabilir
- Ergenlik dönemi kadınlarda oluşabilecek sağlık sorunlarını açıklayabilir
- Yetişkinlik döneminde gelişebilecek kadın sağlığı sorunlarını tanımlayabilir
- Klimektariyum ve yaşlılık döneminde ortaya çıkabilecek kadın sağlığı sorunlarını tanımlayabilir
- Dönemlere göre ortaya çıkan kadın sağlığı sorunlarına yönelik halk sağlığı hemşireliği yaklaşımlarını sıralayabilir

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, e-mail: sedagoger@sakarya.edu.tr

- Kadına yönelik sağlık sorunları en fazla üreme çağında kendini göstermektedir.
- Kadın sağlığı ülkenin gelişmişlik düzeyi, sosyo-kültürel özellikleri, eğitim düzeyi ve yaşam biçimi davranışları gibi birçok faktörden etkilenmektedir.
- kadın sağlığı sorunlarına yönelik birinci basamakta halk sağlığı hemşirelik yaklaşımları arasında cinsel yolla bulaşan hastalıkların önlenmesi ve bakımı, üreme sağlığı ve aile planlaması hizmetleri, gebelik, doğum, doğum sonu ve yenidoğan bakımı gibi ana çocuk sağlığı hizmetlerinin yanı sıra meme ya da serviks kanseri gibi hastalıklarda tanı amaçlı tetkikler yapma, yaşla birlikte artış gösteren kronik hastalıkların izlenmesi ve bakımı, mental hastalıkların yönetimi yer almaktadır.

KAYNAKÇA

- Ağar, A. (2020). Yaşlılarda ortaya çıkan fizyolojik değişiklikler. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(3), 347-354.
- Alvisi, S., Gava, G., Orsili, I., Giacomelli, G., Baldassarre, M., Seracchioli, R., & Merigliola MC. (2019). Vaginal health in menopausal women. *Medicina*, 55(10), 615.
- Arabacı, L.B., Taş, G., & Dikeç, G. (2017). Çocuk ve ergenlerde madde kullanımı, suça yönelme, ruhsal bozukluklar ve hemşirelik bakımı. *Bağımlılık Dergisi*, 18(4),135-144.
- Başar, F. (2017). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği: Kadın sağlığına etkisi. *ACU Sağlık Bil Derg*, (3), 131-137.
- Beji, K.N., Orgun, F., & Akçakoca, B. (2020). Türkiye’de hemşirelik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarına ilişkin güncel durumun incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 105-112.
- Can, R., Yılmaz, S.D., Çankaya, S., & Kodaz, N. (2019). Gebelikte yaşanan sorunlar ve yaşam kalitesi ile ilişkisi. *Sağlık ve Toplum*, 29(2), 58-64.
- Cingil, D., & Göger, S. (2020). Effect of education and counseling on anthropometric measures and healthy lifestyle behavior among overweight and obese women. *Translational Behavioral Medicine*, 10, 1450-1457.
- Çelik, C., Kazankaya, F., & Bozkurt, D.Ö. (2022). Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği: Kanıta dayalı uygulamalar. *YOBU Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(3), 366-377.
- Demirel, G., & Gölbaşı, Z. (2015). Kadın sağlığı taramasında güncel durum. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(4), 638-659.
- Eroğlu, K., & Koç, G. (2012). Dünden bugüne sağlık mevzuatında kadın sağlığı kapsamında ana çocuk sağlığı hemşirelik hizmetleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15(2), 136-151.
- Eryılmaz, S. (2020). Toplumsal cinsiyet rolü ve kadın sağlığı. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 5-13.
- Erol, S. (2021). Yaşlı kadın sağlığı ve hemşirelik yaklaşımları. *Haliç Üniv Sağ Bil Der*, 73-86.
- Fields, L., Perkiss, S., Dean, B.A., Moroney, T., & Studies, G.C. (2021). Nursing and the sustainable development goals: A scoping review. *Journal of Nursing Scholarship*, 53(5): 568-577.
- Fisher JS., Rezk A., Nwefo A., Masterson J., & Ramasamy R. (2020). Sexual Health in the Elderly Population. *Current Sexual Health Reports*, 12: 381-388.

- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2018). Türkiye Nüfus ve Sağlık ve Nüfus Araştırması. <http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/handle/11655/23356> Erişim Tarihi: 07.03.2023.
- Hemşirelik Yönetmeliği: 19 Nisan 2011 (2011). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110419-5.htm> Erişim Tarihi: 07.03.2023.
- İlçioğlu, K., Keser, N., & Çınar, N. (2017). Ülkemizde kadın sağlığı ve etkileyen faktörler. *J hum rhythm*, 3(3), 112-119.
- Joseph, M.M., Ahasic, A.M., Clark, J., & Templeton, K. (2021). State of women in medicine: history, challenges, and the benefits of a diverse workforce. *Pediatrics*, 148(2): e2021051440C.
- Karacan, E., & Gökçe, S. (2020). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadın sağlığı. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 39-59.
- Karakut, Ş., & Bucak, K.F. (2021). Türkiye’de ve dünyada kadın sağlığı hemşireliği. *Gevher Nesibe Journal of Medical & Health Sciences*, 6(13), 46-51.
- Karaçam, Z., & Eroğlu, K. (2019). Hemşirelik ve ebelik: görev, yetki ve sorumluluklardaki benzerlik ve farklılıklar. *Lokman Hekim Dergisi*, 9(2), 211-227.
- Koyun, A., Taşkın, L., & Terzioğlu, F. (2011). Yaşam dönemlerine göre kadın sağlığı ve ruhsal işlevler: hemşirelik yaklaşımlarının değerlendirilmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(1): 67-99.
- Levy, J.K., Darmstadt, G.L., Ashby, C., Quandt, M., Halsey, E., Nagar, A., & Greene, M.E. (2020). Characteristics of successful programmes targeting gender inequality and restrictive gender norms for the health and wellbeing of children, adolescents, and young adults: A systematic review. *The Lancet*, 8(2), 225-236.
- Morris, B.J., Hankings, C.A., Banerjee, J., Lumbers, E.R., Mindel, A., Klausner, J.D., & Kieger, J.N. (2019). Does male circumcision reduce women’s risk of sexually transmitted infections, cervical cancer, and associated conditions? *Frontiers in Public Health*, 7(4).
- Norris, S.A., Frongillo, E.A., Black, M.M., Dong, Y., Fall, C., & Lampl, M., et al. (2022). Nutrition in adolescent growth and development. *The Lancet*, 399(10320), 172-184.
- Özkan, H.A., Özbek, Ş., & Bursa, A.G. (2015). Küreselleşen sağlık ve kadın sağlığı hemşireliği. *KASHED*, 2(2), 46-57.
- Özkütük, N., Orgun, F., & Akçakoca, B. (2018). Türkiye’de hemşirelik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarına ilişkin güncel durumun incelenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 8(2), 150-157.
- Seymenler, S., & Siyez, D.M. (2018). İnfertilite psikolojik danışmanlığı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 10(2), 186-197.
- Strathearn, L., Giannotti, M., Mills, R., Kisely, S., Najman, J., & Abajobir, A. (2020). Long-term cognitive, psychological, and health outcomes associated with child abuse and neglect. *Pediatrics*, 146(4), e20200438.
- Şimşek, A.Ç., & Çakmak, D. (2019). Ülkemizde yürürlükte olan kadın sağlığını koruma politikaları mevzuatı. *Jinekoloji - Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi*, 16(1), 45-50.
- Taşkın, L. (2019). Doğum ve kadın sağlığı hemşireliği. Kadın Sağlığına Giriş. 16.Baskı. Akademisyen Kitabevi: Ankara.
- T.C. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı, HIV AIDS İstatistik, <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/bulasici-hastaliklar/hiv-aids/hiv-aids-liste/hiv-aids-istatistik.html> Erişim Tarihi: 11.03.2023.

- T.C. Sağlık Bakanlığı. Sağlık İstatistikleri Yıllığı. 2021. Sağlık Bakanlığı Yayın No : 1185 Ankara.
- Toker, S., & Çıtak, G. (2021). Türkiye’de üreme çağındaki kadınların türkiye nüfus ve sağlık araştırmalarına göre sağlık göstergelerinin incelenmesi. *TOGU Sag Bil Der*, 1(2),72-84.
- Tural, G.N., Çelik, A.S. (2019). Primer infertil kadınların algıladıkları sosyal destek ile infertiliteden etkilenme düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *HSP*, 6(1),91-104.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2019). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dogum-Istatistikleri-2019-33706#:~:text=Ad%C3%B6lesan%20do%C4%9Furganl%C4%B1k%20h%C4%B1z%C4%B1%2C%2015%2D19,kad%C4%B1n%20ba%C5%9F%C4%B1na%2017%20do%C4%9Fum%20d%C3%BC%C5%9Ft%C3%BC>. Erişim Tarihi: 09.03.2023.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2023). İstatistiklerle Kadın, 2022. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2022-49668> Erişim Tarihi: 04.03.2023.
- Weber, A.M., Cislighi, B., Meausoone, V., Abdalla, S., Guvera, I.M., Loftus, M., & Hallgren, E., et al. (2019). Gender norms and health: insights from global survey data. *The Lancet*, 393 (10189), 15-21.
- World Health Organization (WHO). (2022). Sexually Transmitted Infections. [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sexually-transmitted-infections-\(stis\)](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sexually-transmitted-infections-(stis)) Erişim Tarihi: 11.03.2023.
- World Health Organization (WHO). (2021). Breast cancer. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/breast-cancer> Erişim Tarihi: 12.03.2023.
- World Health Organization (WHO). (2021). Violence Against Women. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women> Erişim Tarihi: 14.03.2023.
- World Health Organization (WHO) (2023). WHO Remains Firmly Committed To The Principles Set Out İn The Preamble To The Constitution <https://www.who.int/about/governance/constitution> Erişim Tarihi: 04.03.2023.
- Velioğlu, E., & Yıldız, H. (2023). Jineko-onkoloji hemşireliği ve rolleri. *Türk Jinekolojik Onkoloji Dergisi*, 1,35-40.
- Yıldırım, E., & Duman, B.N. (2019). Geriatrik yaş grubundaki kadınlarda jinekolojik kanserler ve taramalar. Editör: Büyükkayacı Duman N. Yaşlılık ve Kadın Sağlığı. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2019. p.8-14.